

DR | GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk

15.01.2024

Klage over indslag i TVA 21:00 den 18. december 2023

Kære

Du har den 20. december 2023 klaget over et indslag i TVA 21:00 bragt den 18. december 2023. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Kopi:

Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge

Seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef Niels Kvale, DR Nyheder

Ledende redaktionschef Kirsten Marie Svendsen, DR Nyheder

Direktør Sandy French, DR Nyheder

Journalistisk tværgående redaktør Lars Steen Pedersen, DR Nyheder

Sagen kort

En seer klagede over et indslag i TVA 21:00 den 18. december 2023. Ifølge Klager fejloversatte DR et traditionelt bønnekald fra en moské til, at der blev råbt, at jøder skulle dræbes. DR har beklaget, at klipningen gjorde, at sekvensen kunne misforstås, men det var ikke en oversættelse af bønnekaldet, som den pågældende medvirkende israeler fik oversat til, at "jøder skulle dræbes."

Klager får ikke medhold.

Gennemgang af sagen

Den 20. december 2023 klager (herefter benævnt Klager) over et indslag bragt i TV Avisen 21:00 den 18. december 2023. Ifølge Klager fejloversatte DR det traditionelle bønnekald fra en moské til, at der blev råbt, at alle jøder skal dræbes. Klager føjer til, at det er utrolig farligt, når DR begår en sådan fejl, når der er en krig.

DR svarer

Den 27. december 2023 sender DR et svar til Klager. Svaret er sendt fra en medarbejder i DR Brugerkontakt. I det står: *"Indslaget, du henviser til, indeholder en sekvens, hvor vores kilde og udsendte journalist diskuterer en oversættelse fra arabisk, som på dansk bliver til "slå jøderne ihjel". Oversættelsen er ikke relateret til det bønnekald, som man hører i klippet lige inden samtalen om oversættelsen.*

Men indslaget er sat sammen på en måde, så det er forståeligt, at man kan lave denne kobling. Det burde vi have været opmærksomme på og det burde være redigeret, så konteksten fremgik klart og umisforståeligt.

Det beklager vi og har derfor bragt en præcisering her: <https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/fejl-og-fakta/klip-i-tv-avisen-kunne-misforstaas>."

Klager vender samme dag tilbage og skriver til DR, at svaret er uacceptabelt.

Det er tydeligt, at drabet på jøder bliver sagt samtidig med, at der høres noget råbt på arabisk, påpeger Klager. Det bliver DR nødt til at rette, ellers opfattes DR bare som en YouTube-kanal for ekstremister, mener Klager.

Herefter svarer en anden medarbejder i DR Nyheder den 3. januar 2024 på vegne af redaktionschef Niels Kvale:

"Indslaget, du henviser til, indeholder en sekvens, hvor vores kilde og udsendte journalist diskuterer en oversættelse fra arabisk, som på dansk bliver til "slå jøderne ihjel". Oversættelsen er ikke relateret til det bønnekald, som man hører i klippet lige inden samtalen om oversættelsen.

Men indslaget er sat sammen på en måde, så det er forståeligt, at man kan lave denne kobling. Det burde vi have været opmærksomme på og det burde være redigeret, så konteksten fremgik klart og umisforståeligt.

Det beklager vi og har derfor bragt en præcisering her: <https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/fejl-og-fakta/klip-i-tv-avisen-kunne-misforstaas>."

Klager anker

Den 3. januar 2024 anker Klager sagen til lytternes og seernes redaktør (LSR) med den begrundelse, at Klager har modtaget to svar fra DR, der næsten er enslydende, men ikke giver mening, mener Klager.

Jeg bekræfter den 4. januar 2024, at jeg vil behandle sagen som en ankesag.

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at klager skal være besvaret senest fire uger efter, at de er modtaget af DR. Det er overholdt. Det skal være den ansvarlige chef, som svarer. Klager modtager i første omgang et svar fra en medarbejder i DR Brugerkontakt, og det indeholder ikke klagevejledning. Begge er fejl. Hvis nogle svarer på vegne af en indholdsansvarlig chef, skal det fremgå, sådan som det også gør af svar nummer to fra DR. Klagesvar skal i henhold til DR's etiske retningslinjer indeholde en klagevejledning. Klagen er dermed ikke korrekt besvaret. Det er kritisabelt. Først da Klager vender tilbage og kritiserer DR's første svar, svarer DR korrekt på vegne af redaktionschef Niels Kvale og med klagevejledning.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Den centrale og påklagede del af det længere indslag drejer sig om en sekvens (tidskode 07:14), hvor den medvirkende går ud på sin altan og peger på en bjergskråning, hvor der ligger en moské, hvis bønnekald man kan høre i indslaget.

Indslaget: *"Det man kan se her er faktisk, hvor nær vi er ved araberne. Palæstinenserne. Herovre på den anden side – du kan høre muezzinen"* (Muezzin er den person, der fra moskéens tårn kalder til bøn) Bemærk: Her er indslaget efterfølgende blevet redigeret med et tilføjet et skilt, hvorpå der står: *"I indslaget fra Israel, hvor DR's udsendte talte med en far til en israelsk soldat, talte journalisten og kilden om en oversættelse af et arabisk udtryk. Dette kunne misforstås, som om de oversatte en arabisk bøn fra en nærliggende moské. Dette er ikke tilfældet, men DR beklager, at det kan forstås sådan, når man ser indslaget."* (og den medvirkende fortsætter) *"Og hvad siger de så?"* (spørger journalisten) *"De siger nok. Iq' bad Yehud. Iq' bad Yehud betyder "slå jøderne ihjel." Iq'bad' det er 'slagte' og 'yehud', det er jøder. Iq'bad Yehud."*

Her er sket en udeladelse i og med, at DR har klippet skiltet med beklagelsen ind i forhold til det oprindelige udsendte indslag.

Her sagde den medvirkende umiddelbart efter, at han havde sagt *"du kan høre muezzinen. Jeg går ud fra, at det, de siger, når de står der og skrider, det er ikke "hvor er Israel et dejligt sted, og hvor er her dog skønt."* Journalisten kommer ind og spørger: *"Hvad siger de så?"*

Den medvirkende: *"De siger nok. "Iq'bad Yehud."*

De markerede sætninger i det oprindelige indslag er redigeret ud, da DR vælger at sætte skilte ind.

Det fulde billede af det oprindelige indslag er af betydning for forståelsen af hele indslaget, hvilket jeg vender tilbage til.

Det følger af forordet til DR's etiske retningslinjer, at DR bringer hurtig og korrekt information til lyttere, seere og brugere. DR lægger afgørende vægt på grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programvirksomheden. Det er nogle af de centrale bestemmelser, som Klager mener, at DR har overtrådt i det påklagede indslag. DR retter, når man begår fejl, og alt over bagatelgrænsen rettes på Fejl og Fakta.

Klager skriver, at der er tale om en fejloversættelse af, hvad der i indslaget bliver sagt af muezzinen, og dermed anfægter Klager også den præcisering, som DR har foretaget. DR's forklaring lyder, at oversættelsen var ikke relateret til det bønnekald, som man hørte i sekvensen lige inden samtalen om oversættelsen. Men indslaget var klippet på en sådan måde, så det er forståeligt, at man kan lave denne kobling. Det burde DR have været opmærksom på, og indslaget burde være redigeret, så konteksten fremgik klart og umisforståeligt.

Her lægger jeg vægt på, hvorledes indslaget oprindeligt var redigeret den 18. december 2023, før DR valgte at redigere det og føje et skilt til. Her peger den dansk-israelske medvirkende kilde på naboerne, palæstinenserne, og nævner, at man kan høre muezzinen, samtidig med at han siger, at når (de) står der og "skriger" (hvad jeg opfatter som en i bredere forstand kildens hentydning til, hvad palæstinenserne siger i moskéen) nok ikke er en hyldest til Israel, men det modsatte. Det, som den medvirkende opfatter som en opfordring til drab på jøder. Det kan misforstås, eftersom bønnekaldet optræder og høres, samtidig med, at den medvirkende fremsætter sin tolkning af, hvordan han opfatter palæstinenserne lige ved siden af sin egen bolig. DR forklarer, at samtalen om palæstinenserne og deres eventuelle trusler ikke var koblet til bønnekaldet, men at klipping var således, at det kunne opfattes sådan. Det er jeg enig i. Men dertil skal man holde sig en anden etisk retningslinje for øje: DR værner om sin redigeringsret, og DR har den fulde redigeringsret til sine programmer, indslag og artikler. Det er således DR's ret at bringe et indslag med denne dansk-israelske jøde og lade ham som kilde fremsætte sit syn på palæstinenserne, og hvad den medvirkende selv udleder af bønnekaldet. Det ville dog have styrket indslaget, hvis DR havde sikret sig at det klart fremgik, at udtalelsen om drab på jøder ikke var andet end den medvirkende kildes personlige opfattelse. Det var ikke hensigtsmæssigt, at indslaget fremstod på en måde, så den medvirkendes kommentar kunne misforstås som en direkte oversættelse af det traditionelle bønnekald. Det har DR erkendt i præciseringen. DR har både beklaget ved redigering af selve indslaget i TV Avisen og gennem en præcisering og er ikke pligtig til at beklage yderligere. DR skal ikke beklage, at udtalelsen er bragt, kun at udtalelsen i den viste kontekst kunne misforstås, hvilket er sket. Klager får ikke medhold.

Konklusion og sammenfatning

En seer klagede over et indslag bragt den 18. december 2023 i TV Avisen 21.00, hvor DR's reporter interviewede en dansk-israelsk jødisk kilde, der er nabo til palæstinensiske områder. Klager gjorde gældende, at DR havde viderebragt, hvad Klager opfattede som israelerens fejloversættelse af et traditionelt muslimsk bønnekald til, at man fra moskéen i det fjerne i indslaget hørte en opfordring til at dræbe jøder. DR præciserede efterfølgende, at indslaget var klippet på en måde, så det kunne misforstås, men at israelerens udtalelse ikke var møntet på det konkrete bønnekald, der høres i indslaget. Dernæst ankede Klager sagen, da Klager ikke mente, at DR var kommet med nogen meningsfuld forklaring og dermed risikerede at fremstå som et utroværdigt medie.

Klager får ikke medhold. DR har beklaget, at koblingen i indslaget mellem udtalelsen fra kilden og bønnekaldet kunne misforstås. Indslaget har efterfølgende fået tilføjet en tekst med beklagelse. DR har desuden præciseret på Fejl og Fakta. DR har redigeringsretten til at bringe den pågældende udtalelse fra israeleren.

Klager er ikke korrekt besvaret i henhold til DR's etiske retningslinjer. Det er kritisabelt.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 12. januar 2024